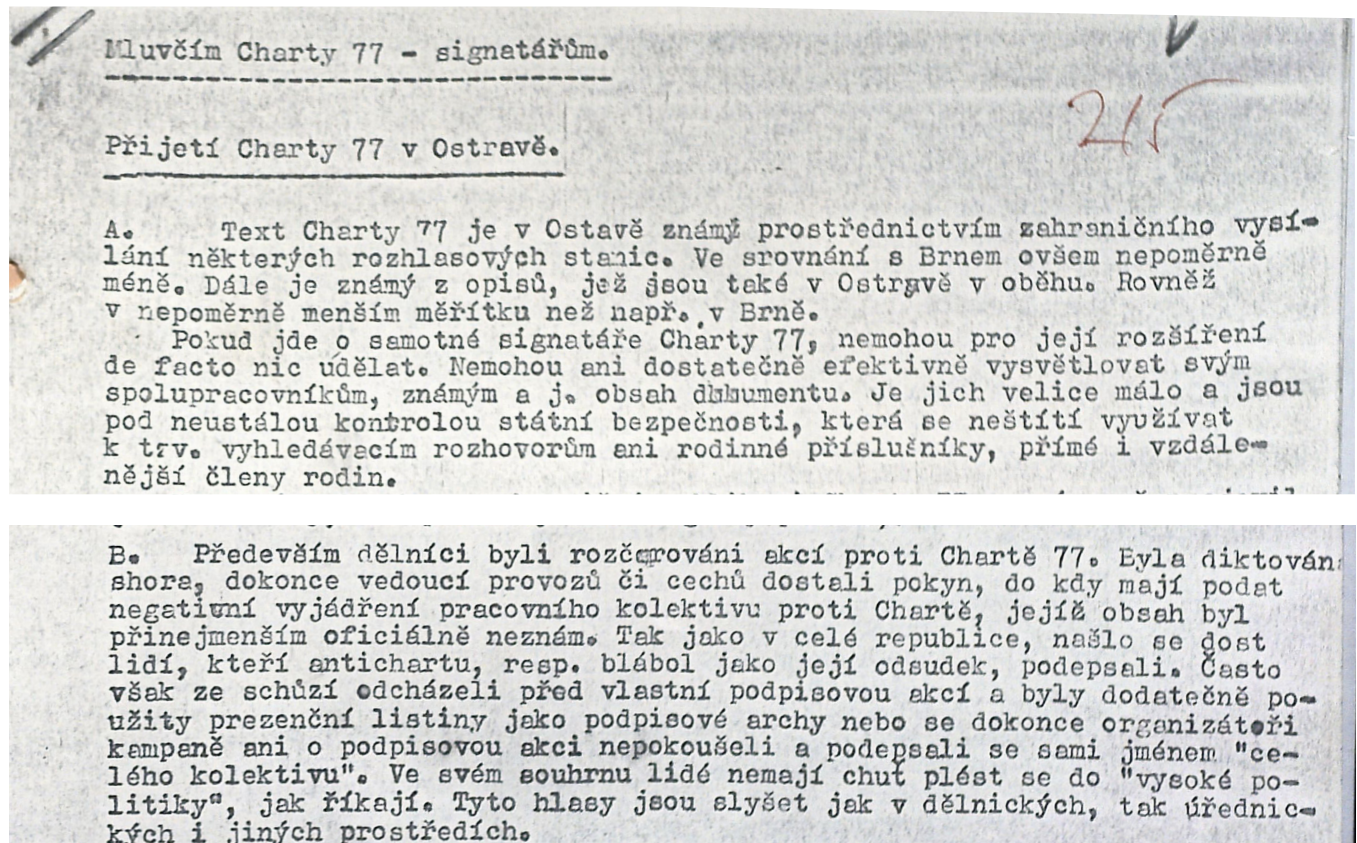

ZA NOVÉ TVŮRČÍ ČINY...

JAKÝ BYL POSTOJ „OBYČEJNÝCH LIDÍ“ K DISENTU?

PRACOVNÍ LIST II

ZDROJ 4: CHARTA 77 OČIMA OSTRAVSKÝCH DĚLNÍKŮ (1977)

Zdroj: Mluvcím Charty 77 – Signatářům. Přijetí Charty 77 v Ostravě. 5. 3. 1977, Kavín Ludvík, ABS, sbírka Správa vyšetřování StB – vyšetřovací spisy (V): arch. č. V-33766 MV, 11. část, s. 215.

Ukázka pochází ze spisu, který si Státní bezpečnost vedla na osoby okolo Charty 77. Autor textu Ludvík Kavín, jeden z prvních chartistů, informuje ostatní osoby okolo iniciativy, jak byla Charta přijata v místě jeho bydliště. Neutěšené poměry rodiny po signování Charty vyústily v její odchod do Rakouska, které otevřelo všem ohroženým chartistům své hranice.

Jak dělníci z Ostravska nahlíželi na situaci kolem Charty 77 a režimní kampaně proti ní? _____

Bylo podepisování tzv. Anticharty spontánní akcí? _____

ZDROJ 5: K. W. (*1941) O CHARTĚ 77 A VZTAHU K OPOZICI (2009)

T: Slyšel jsi jistě něco o chartistech, o disidentech, o opozici. Co jsi věděl a co sis o nich myslel?

N: To právě, to bylo za komunistů ono, bylo plno novin, jenomže se všechno překrcovalo. To se nedostalo do novin, co ten Havel a ta Charta opravdu chtěli. Akorát nám přišlo, že jsme museli podepsat papíry, že nesouhlasíme s tou Chartou. My jsme mohli vědět jen to, co bylo oficiálně. Jinak to všechno bylo v Praze. Já jsem to věděl, my jsme byli v Jugoslávii s kamarádkou, byla támhle z Ostravy a ona měla manžela na ministerstvu v Praze. Tak věděla všechno předem, co se děje. Všecko věděla, takže já jsem to věděl tři roky předtím, co se bude dít. Protože ten její manžel tam byl a říkal, co se tam v Praze kuje. Oni už to věděli předem, stejně jako v tom šedesátém osmém, tak v tom osmdesátém devátém.

T: Ty tvrdíš, že už tři roky předem se vědělo, co se stane?

N: Určitě. Oni to věděli. Měli zprávy od lidí, věděli, že se lidi bouří, že je ta Charta a ten Havel. Oni se scházeli, ne těsně předtím, ale už pět šest roků předtím. Oni to tam věděli čtyři pět roků předtím.

T: Proč myslíš, že padl komunistický režim?

N: Protože nemohli tu diktaturu udržet, nemohli udržet, abychom byli uzavření světu. To nejde, ten systém nemohl fungovat dále. Vždyť už všichni lidé byli proti tomu. Nikam ses nedostal, viděl jsi, co tu bylo v obchodech. Bylo to držené násilím, všechno na uzdě. To bylo tak našponované, že každý věděl, že to musí padnout. Ještěže to ti studenti začali. Ostraváci, to byli ti havíři, to byla hrůza. Oni dřeli, dřeli, a kdyby mu na hlavu dělali, tak držel a dělal jak blbec. Semtam dostal nějakou tu korunu navíc, udělali úderníky a ti jeli. Dělníci, ti měli strach. A horníci, ti se v životě nepostavili proti ničemu, protože oni vždycky slyšeli, kdo je horník, kdo je víc... Oni měli ty výdělků větší než druzí lidé. A co u nás na Nové hutě? Kdyby ses postavil, tak letíš z fleka. Zas nebyla taková parta, jakou si ten Havel udělal. Kdybys ty řekl něco jako ti kolem Charty, tak tě vyhodí, zavrou a je konec. A soudržnost tu nebyla vůbec. Musel jsi vědět, s kým se bavíš a co si můžeš dovolit říct. A co je dneska? Dneska v práci něco řekneš a též tě vyhodí na hodinu.

Zdroj: VANĚK, Miroslav: Obyčejní lidé. Pohled do života tzv. mlčící většiny, Životopisná vyprávění příslušníků dělnických profesí a inteligence, Academia, Praha 2009, s. 678. Svědectví pana K. W. zaznamenali historici z ÚSD v rámci projektu mapujícího paměť „obyčejných lidí“, tedy lidí, kteří aktivně nepodporovali režim, ale ani se vůči němu aktivně nevymezovali. Tito pamětníci pocházejí z dělnických profesí a z řad inteligence.

ZDROJ 6: J. J. (*1946) O POLITICKÉ OPOZICI PŘED ROKEM 1989 (2010)

T: Věděl jste před rokem 1989 něco o politické opozici, o činnosti disidentů?

N: Já jsem se o politiku nezajímal. I tady, když jsem poslancoval, i když jsem byl členem strany, tak ta politika, co tady byla, to se nedalo vůbec srovnávat. Mám kamaráda v Praze, který bydlí na nábreží, byl jsem tam párkrát, ještě ze začátku, v šedesátém osmém roce, co jsem byl na vojně, a v šedesátém devátém roce jsem párkrát během toho roku byl za tím kamarádem. Seděli jsme v hospodě, věděl, kdo to je Havel, kde bydlí, kdo se s ním schází a takové věci. Ale ta politika, co komunisti dělali, tomu nerozuměl nikdo, tomu rozuměli akorát oni. A to už vyprávěl i ten jeho táta, toho Ládi, že oni to dělají pro sebe, aby jim vrátili majetky. A když se na to podíváte dneska zpětně, to, co oni chtěli v tom šedesátém osmém roce, tak později to stejně dostali. Já zas říkám, ten převrat nebyl hlavně kvůli politice, ten byl kvůli návratu majetku všem těm, kteří o to přišli při tom znárodnění. Prostě v těch lidech to zůstalo, přenášeli to na svoje děti, těch rodin je, já bych řekl, že to je tak půl na půl. Já vím, je to je po někoho těžké, když říká, tohle bylo moje pole, tohle byl můj barák, ten zase řekne, to byl můj statek, tohle byla moje fabrika, oni mi to sebrali. Jezdili jsme do Prahy, a když jsem byl v učení v posledním ročníku, tak jsem byl na montáži u Rakovníka, jezdili jsme přes celou Prahu a přijíždíme od Lysé do Prahy a najednou chlap řekne: „Tak tohle byla Českomoravská Kolben Daněk. A tahle malá fabrika, co je tady dole, to bylo naše. A to nám ve čtyřicátém osmém sebrali.“ A já říkám, protože jsem ho znal: „Dědku, kam jedete?“ A on povídá: „Musím nahoru na Těšnov, budu mazat výhybky.“ Takže on přišel o majetek, i když chodil do práce, nějaký plat měl, v pětadesátém roce šel do důchodu a do poslední chvíle jezdil do Prahy a mazal výhybky. On se styděl v Lysé, kde měl trvalé bydliště, dělat na nádraží, aby mu to ty lidi nemohli vyčítat, tak radši dojížděl do Prahy.

Zdroj: VANĚK, Miroslav: Obyčejní lidé II, Praha 2010, s. 363–364.

Doplňte tabulku:

	K. W.	J. J.
Co říkají o disentu a politické opozici?		
Jak toto jejich svědectví hodnotíte?		

VYTVOŘTE MYŠLENKOVOU MAPU

Standa Pekárek

Jak se různí lidé dívali na „Antichartu“?